POLITIET
KRIPOS

Drap i Norge 2013-2023

Nasjonal drapsoversikt

Innhold

Nasjonal drapsoversikt 2023 3
1. HOVEDFUNN DRAP BEGÅTT I 2023 4
2. DRAPSSAKER 5
2.1. DRAPSUTVIKLINGEN I NORGE SIDEN 1990 5
2.2. ANTALL DRAPSSAKER I NORGE I 2023 6
2.3. ANTALL DRAPSSAKER I NORGE I PERIODEN 2013-2022 6
2.4. GEOGRAFISK FORDELING 7
3. GJERNINGSPERSONER 8
3.1. KJØNN 8
3.2. ALDER 9
3.3. STATSBORGERSKAP 10
3.4. NORSKE STATSBORGERE MED ANNET FØDELAND 10
3.5. TIDLIGERE DOMMER I NORGE 10
3.6. ARBEIDSSTATUS 11
3.7. RUSPÅVIRKNING 11
3.8. DRAP BEGÅTT AV PERSONER MED EN ALVORLIG PSYKISK LIDELSE 13
3.9. DOMMER OG AVGJØRELSER 13
3.10. STRAFFEUTMÅLING 14
4. OFRE 15
4.1. KJØNN 15
4.2. ALDER 15
4.3. STATSBORGERSKAP 16
4.4. NORSKE STATSBORGERE MED ANNET FØDELAND 16
4.5. OFFERETS RELASJON TIL GJERNINGSPERSONEN 17
4.6. RELASJON TIL GJERNINGSPERSONEN FORDELT ETTER KJØNN 18
4.7. ARBEIDSSTATUS 20
4.8. RUSPÅVIRKNING 20
4.9. MODUS OG VÅPEN 21
4.10. ÅSTED 22
5. UOPPKLARTE DRAP 1990–2023 23

Nasjonal drapsoversikt 2023

Kripos fører en oversikt over drap begått i Norge eller ombord på norske skip i internasjonalt farvann. Oversikten inneholder opplysninger om forsettlige og overlagte drap etter straffeloven 1902 § 233 og straffeloven 2005 § 275. Drapsoversikten omfatter ikke drap på, eller drap begått av, norske personer i utlandet. Drapsoversikten inneholder nøkkeltall fra foregående år, sett i et tiårsperspektiv. Oversikten inneholder opplysninger om drapshandlingen, gjerningspersonen og offeret. Antallet saker, ofre og gjerningspersoner vil ikke nødvendigvis samsvare, siden en drapssak kan ha flere ofre og gjerningspersoner. Tallene i oversikten er ikke sammenholdt med folketall, dvs. antallet drapssaker per 100 000 innbyggere. Oversikten viser det faktiske antallet drapssaker, ofre og gjerningspersoner. Drapstallene i Norge er relativt lave, og få saker kan derfor gi betydelige prosentvise utslag.

En rettskraftig domfellelse er ikke et vilkår for at drapssaken skal tas med i drapsoversikten. Oversikten inneholder derfor både oppklarte og uoppklarte saker, samt saker under aktiv etterforskning. Etterforskning og iretteføring av drap kan pågå over flere år. Drapsoversikten oppdateres jevnlig med informasjon som fremkommer under etterforskningen eller ved avgjørelser i domstolene. Informasjon i rapporten om saker som er under etterforskning eller ikke er rettskraftig avgjort, kan dermed endre seg fra år til år.

En sak regnes som uoppklart hvis det ikke som et minimum foreligger en siktelse. Saker som henlegges som intet straffbart forhold bevist eller på grunn av tvil om forholdet er straffbart, slettes fra oversikten med alle tilhørende opplysninger. Det samme gjelder saker som er kodet om til et annet straffebud og saker hvor det foreligger en rettskraftig avgjørelse på nødverge.

Drapsoversikten bygger på tall fra politiets straffesaksregister (STRASAK), informasjon fra saksdokumenter i politiets saksbehandlingssystem Basis Løsning (BL) og Folkeregisteret. Reaksjonsregisteret og personidentitets- og politiopplysningsregisteret (SSP) er benyttet for å oppdatere og kvalitetssikre registrerte opplysninger mot rettskraftige dommer. Kripos har ikke tilgang til saker som etterforskes av Spesialenheten. Oversikten vil oppdateres dersom en drapssak meldt dit, ender med domfellelse. Spesialenheten gir ut årlige rapporter om sine saker.

1. HOVEDFUNN DRAP BEGÅTT I 2023

Det ble registrert 35 drapssaker med 38 ofre i 2023. Tre saker var dobbeltdrap, ett i Trøndelag, ett i Oslo og ett i Agder politidistrikt. Det foreligger siktelse i samtlige saker fra 2023.

Generelt kjennetegnes drapene i 2023 av at:

- Kniv var den mest utbredte drapsmetoden og ble brukt i 42 % av sakene. 76 % av drapene ble begått i private hjem.

- Blant gjerningspersonene var 91 % menn, 61 % tidligere domfelt i Norge, 57 % var påvirket av alkohol eller andre rusmidler på drapstidspunktet og 52 % var arbeidsledige eller trygdet. Fire gjerningspersoner tok sitt eget liv i forbindelse med drapshandlingen.

- 58 % av ofrene ble drept av noen i en nær relasjon. Ser man mer generelt på drapssaker i Norge blir kvinner oftest drept av noen i en nær relasjon, mens menn oftest blir drept av en bekjent. 47 % av drapsofrene var kvinner.

Drap i Norge i 2023 sammenliknet med foregående tiårsperiode:

Antall drap i Norge har de siste ti årene vært relativt stabilt. Antallet i år er imidlertid det høyeste siden 2013. Norge har sammenliknet med andre land få drap. I små tallmaterialer kan endringer i antall gi store prosentvise utslag. I 2023 ser vi følgende tendenser til endring:

- Sytten ofre ble drept av en nåværende eller tidligere partner eller kjæreste. Dette er høyere enn snittet de ti siste årene (8).

- Antallet gjerningspersoner over 51 år (14) var høyere enn snittet de siste ti årene (4). Syv av gjerningspersonene som drepte nåværende eller tidligere partner/kjæreste var eldre enn 60 år og tre av disse tok sitt eget liv i forbindelse med drapshandlingen.

- Elleve av drapsofrene ble drept med skytevåpen. Dette er høyere enn snittet de ti siste årene (under 4). Åtte av de elleve som ble drept med skytevåpen, ble drept av noen i en nær relasjon.

2. DRAPSSAKER

2.1. DRAPSUTVIKLINGEN I NORGE SIDEN 1990

I perioden 1990-2023 er det registrert 968 drapssaker med 1123 ofre. I noen saker er det flere ofre, og antallet saker og ofre kan derfor avvike fra hverandre. Høyeste antall saker var 44 saker i 1991. Høyeste antall ofre var i 2011 med 110 ofre. De aller fleste drap i Norge oppklares.

Terrorangrepene 22. juli 2011 er registrert som to saker med 88 ofre. Eksplosjonen i Regjeringskvartalet er registrert som sak i Oslo politidistrikt og drapene på Utøya er registrert som sak i Sør-Øst politidistrikt.

Oversikten under viser at antallet drap i Norge er relativt stabilt, med unntak av det store antallet drepte i terrorangrepene i 2011.

Antall drapssaker (n=968) og ofre (n=1123) i perioden 1990–2023

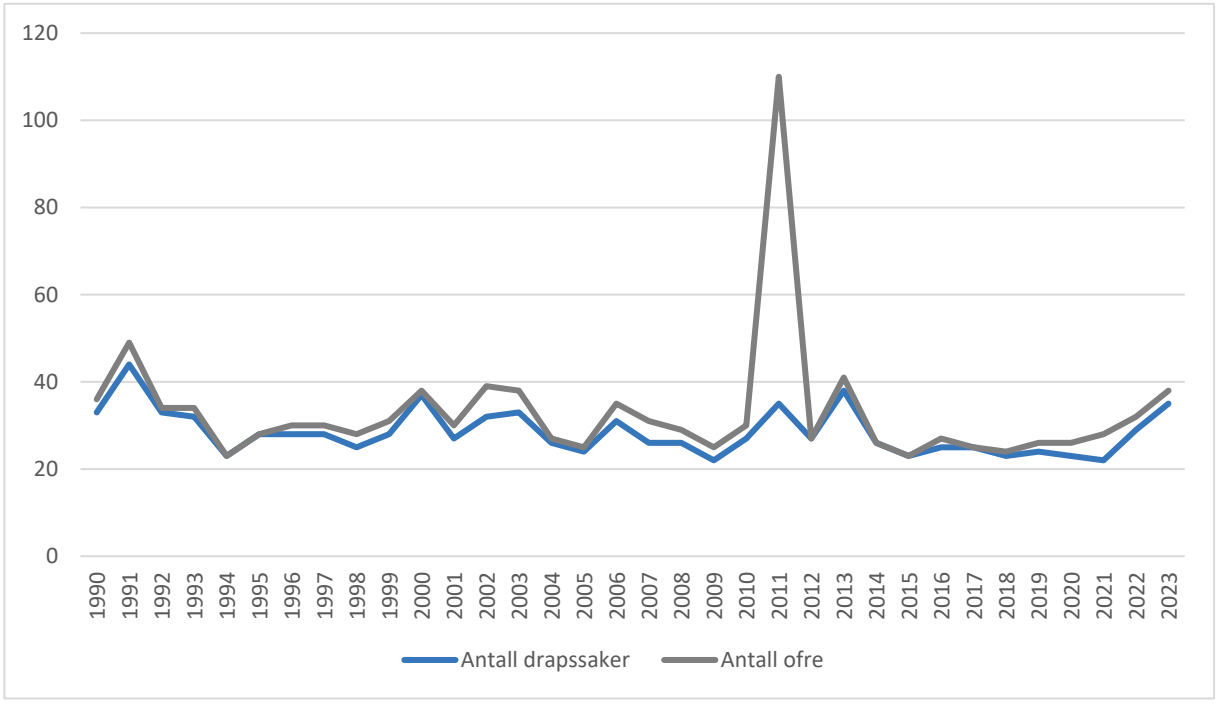

2.2. ANTALL DRAPSSAKER I NORGE I 2023

I 2023 ble det registrert 35 saker med 38 ofre og 44 gjerningspersoner. Dette er det høyeste antallet drepte siden 2013. Det ble registrert tre dobbeltdrap, ett i Trøndelag, ett i Oslo og ett i Agder politidistrikt. Noen saker hadde flere ofre og noen saker hadde flere gjerningspersoner.

Antall saker, ofre og gjerningspersoner i 2023

År	Saker	Ofre	Gjerningspersoner
2023	35	38	44

2.3. ANTALL DRAPSSAKER I NORGE I PERIODEN 2013-2022

I perioden 2013–2022 ble det registrert totalt 258 drapssaker med 278 ofre og 282 gjerningspersoner. Differansen skyldes at det kan være flere ofre og gjerningspersoner knyttet til samme sak. I gjennomsnitt har nærmere 28 personer blitt drept hvert år.

Antall saker, ofre og gjerningspersoner i perioden 2013–2022

År	Saker	Ofre	Gjerningspersoner
2022	29	32	36
2021	22	28	27
2020	23	26	24
2019	24	26	25
2018	23	24	23
2017	25	25	26
2016	25	27	26
2015	23	23	25
2014	26	26	29
2013	38	41	41
Totalt	258	278	282

2.4. GEOGRAFISK FORDELING

I 2023 ble det registrert drap i elleve av tolv politidistrikter. Det ble ikke registrert drap i Troms politidistrikt.

I perioden 2013-2022 ble 26 % av landets drapssaker begått i Oslo politidistrikt, som også er Norges største politidistrikt målt etter folkemengde. I 2023 var andelen drap i Oslo 17 %.

Drapssaker i perioden 2013–2022 (n=258) og i 2023 (n=35) fordelt etter politidistrikt[1]

Politidistrikt	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Sum	2023
Agder	1	1	3	5	1	-	1	2	1	2	17	1
Finnmark	1	-	-	1	-	1	1	-	-	-	4	1
Innlandet	1	4	1	4	1	2	2	3	-	2	20	3
Møre og Romsdal	2	2	1	-	-	1	-	-	2	1	9	3
Nordland	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2	2
Oslo	9	8	12	5	7	6	4	1	8	6	66	6
Sør-Vest	2	1	1	-	2	3	3	3	-	3	18	2
Sør-Øst	7	2	-	5	6	4	3	2	3	7	39	4
Troms	1	2	-	1	2	-	1	-	-	1	8	-
Trøndelag	-	2	1	1	3	1	1	2	1	1	13	6
Vest	8	2	1	2	-	2	6	4	3	3	31	1
Øst	5	2	3	-	3	3	2	6	4	3	31	6

[1] Fordelt på 12 nye politidistrikt etablert 1. januar 2016.

3. GJERNINGSPERSONER

I drapssakene i perioden 2013–2022 ble det registrert totalt 282 gjerningspersoner og 258 drapssaker.

I seks av sakene i perioden 2013-2022 foreligger det etter lengre tids etterforskning ingen siktet, tiltalt eller domfelt. Gjerningspersonen anses dermed som ukjent, og disse drapene regnes som uoppklarte. I øvrige saker er minst en person domfelt, siktet, eller avventer iretteføring.

44 personer er siktet for drap begått i 2023, og det er ingen saker uten en siktet eller tiltalt gjerningsperson. I fire saker er det registrert flere enn én gjerningsperson. Fire gjerningspersoner tok sitt eget liv i forbindelse med drapshandlingen. Siktelser kan både utferdiges og frafalles i løpet av en etterforskning. Drapsoversikten oppdateres jevnlig, og antall gjerningspersoner kan derfor variere noe fra år til år.

3.1. KJØNN

I perioden 2013–2022 var 89 % av gjerningspersonene menn, mens andelen i 2023 var 91 %.

Gjerningspersoner i perioden 2013–2022 (n=282) og i 2023 (n=44), fordelt etter kjønn

Kjønn	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Sum	2023
Menn	35	25	22	24	21	22	22	21	26	32	250	40
Kvinner	6	4	2	1	3	-	2	3	1	4	26	4
Ukjent	-	-	1	1	2	1	1	-	-	-	6	-

3.2. ALDER

I perioden 2013–2022 varierte gjerningspersonenes alder på gjerningstidspunktet fra 13 til 80 år. I denne perioden var 15 % av gjerningspersonene 51 år eller eldre. Andelen i 2023 var 32 %.

En siktet var under den kriminelle lavalderen i 2023. Den yngste siktede i 2023 var 14 år og den eldste 87 år.

Gjerningspersoner i Norge i perioden 2013–2022 (n=282) og i 2023 (n=44), fordelt etter alder

Alder	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Sum	2023
<15[2]	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	1
15-17[3]	-	1	-	1	1	3	-	-	-	-	6	-
18-20	-	-	3	2	-	2	-	3	-	1	11	3
21-30	15	9	6	7	11	6	10	2	6	7	79	11
31-40	6	6	5	5	7	5	7	10	10	16	77	10
41-50	12	11	3	4	2	2	5	6	7	8	60	5
51-60	6	2	4	5	1	3	2	2	3	2	30	6
>60	1	-	2	1	2	1	-	1	1	2	11	8
Ukjent	-	-	1	1	2	1	1	-	-	-	6	-

[2] 15 år – kriminell lavalder

[3] 18 år – myndighetsalder

3.3. STATSBORGERSKAP

I perioden 2013–2022 hadde 69 % av gjerningspersonene norsk statsborgerskap, mens andelen i 2023 var 82 %.

Gjerningspersoner i perioden 2013–2022 (n=282) og i 2023 (n=44), fordelt etter statsborgerskap

Statsborgerskap	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Sum	2023
Norsk	29	20	14	19	18	12	18	19	19	26	194	36
Utenlandsk	12	9	10	6	6	10	6	5	8	10	82	8*
Ukjent	-	-	1	1	2	1	1	-	-	-	6	-

**Statsborgerskap: Aserbajdsjan, Bosnia-Hercegovina, Eritrea, Finland, Kongo, Nederland, Sverige og Tyskland*

3.4. NORSKE STATSBORGERE MED ANNET FØDELAND

I perioden 2013–2022 hadde 18 % av de norske gjerningspersonene et annet fødeland enn Norge. I 2023 var andelen 14 %. Dersom man legger sammen de som var født i et annet land, og de utenlandske statsborgerne, utgjør dette 41 % av alle gjerningspersonene i perioden 2013–2022. I 2023 var andelen 30 %.

Norske gjerningspersoner med annet fødeland i perioden 2013–2022 (n=194) og i 2023 (n=36)

Annet fødeland	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Sum	2023
	7	4	2	3	2	-	1	1	6	8	34	5*

**Fødeland: Afghanistan, Eritrea, Pakistan, Ungarn og en ukjent.*

3.5. TIDLIGERE DOMMER I NORGE

I perioden 2013–2022 var 59 % av gjerningspersonene tidligere domfelt i Norge. Tre av dem var tidligere domfelt for drap. Det fremkommer ikke av materialet om gjerningspersonene var domfelt i andre land.

I 2023 var andelen gjerningspersoner som tidligere var domfelt i Norge 61 %.
Hva gjerningspersonene i 2023 tidligere var dømt for, varierer. En gjerningsperson var tidligere dømt for et dobbeltdrap begått i 1998. For øvrig var de alvorligste lovbruddene grov kroppsskade, annen alvorlig vold og narkotikaforbrytelser.

Gjerningspersoner i perioden 2013–2022 (n=282) og i 2023 (n=44), fordelt etter tidligere domfellelser

Straffesaks-historikk	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Sum	2023
Tidligere domfelt	27	20	9	16	10	10	19	14	17	25	167	27
Ikke domfelt	14	9	15	9	14	12	5	10	10	11	109	17
Ukjent	-	-	1	1	2	1	1	-	-	-	6	-

3.6. ARBEIDSSTATUS

I perioden 2013–2022 var 60 % av gjerningspersonene arbeidsledige eller trygdet. I 2023 var andelen 52 %.

Gjerningspersoner i perioden 2013–2022 (n=282) og i 2023 (n=44), fordelt etter arbeidsstatus

Arbeidsstatus	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Sum	2023
I arbeid	12	8	10	4	6	7	6	6	8	6	73	8
Arbeidsledig	16	11	8	13	12	8	13	13	13	23	130	17
Skoleelev/ student	2	2	3	2	3	5	-	2	-	-	19	4
Trygdet	8	7	1	5	-	2	4	2	5	5	39	6
Pensjonist	-	-	1	-	2	-	-	1	1	1	6	7
Annet*	3	1	1	1	1	-	1	-	-	1	9	1
Ukjent	-	-	1	1	2	1	1	-	-	-	6	1

**Annet er blant annet hjemmeværende og personer uten arbeidstillatelse*

3.7. RUSPÅVIRKNING

I perioden 2013–2022 var 52 % av gjerningspersonene påvirket av alkohol eller andre rusmidler på drapstidspunktet. I 2023 var 57 % ruspåvirket på drapstidspunktet.

Kategorien *ikke ruspåvirket* inkluderer både saker der det ikke ble gjort funn ved toksikologisk analyse, og saker der foreskrevne medisiner tilsynelatende var brukt riktig, f.eks. bruk av angstdempende medikamenter. Det er vanskelig å vurdere graden av medikamentbruk og hva som må anses som legal bruk av foreskrevne medikamenter ut fra toksikologiske rapporter i sakens dokumenter. Kategorien *alkohol* inkluderer saker der gjerningspersonen kun var påvirket av alkohol. Kategorien *annen ruspåvirkning* kan også inkludere tilfeller med bruk av alkohol, men da i kombinasjon med andre rusmidler. Ofte ser man i disse sakene bruk av mer enn ett rusmiddel.

Manglende informasjon om ruspåvirkning kan skyldes at gjerningspersonen ble pågrepet lengre tid etter hendelsen, og at en toksikologisk analyse ikke ville angitt en eventuell ruspåvirkning på gjerningstidspunktet. Det kan også skyldes at gjerningspersonen fremdeles er etterlyst og ikke pågrepet.

Gjerningspersoner i perioden 2013–2022 (n=282) og i 2023 (n=44), fordelt etter ruspåvirkning

Påvirket av	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Sum	2023
Ikke ruspåvirket	17	16	15	12	10	10	7	10	12	13	122	14
Alkohol	11	-	3	5	2	7	4	4	6	7	49	7
Annen ruspåvirkning	12	13	6	8	11	5	13	10	7	14	99	18
Ukjent	1	-	1	1	3	1	1	-	2	2	12	5

3.8. DRAP BEGÅTT AV PERSONER MED EN ALVORLIG PSYKISK LIDELSE

Alvorlig psykisk lidelse er her basert på at gjerningspersonene har gjennomgått en full rettspsykiatrisk undersøkelse og har blitt vurdert til å ha minst én av noen gitte diagnoser på gjerningstidspunktet.[4]

Full rettspsykiatrisk undersøkelse tar tid å gjennomføre og antallet gjerningspersoner med en alvorlig psykisk lidelse i 2023 forventes å bli høyere. Dette da flere rettspsykiatriske erklæringer er under utarbeidelse.

Gjerningspersoner med en alvorlig svikt i virkelighetsforståelsen på gjerningstidspunktet vil i hovedregelen idømmes tvungent psykisk helsevern på grunn av utilregnelighet. Det er imidlertid mulig å ha en alvorlig psykisk lidelse uten å bli idømt tvungent psykisk helsevern. Dette skjer typisk dersom gjerningspersonen fikk en rusutløst psykose på grunn av selvforskyldt rus, eller hadde en alvorlig psykisk lidelse uten at den medførte en tilstrekkelig svikt i virkelighetsforståelsen til å bli ansett som utilregnelig.

Tabellen under viser antall gjerningspersoner med en alvorlig psykisk lidelse, i perioden 2013-2022, og i 2023. Andelen med en alvorlig psykisk lidelse i perioden 2013-2022 var 24 %. Tabellen inkluderer ikke gjerningspersoner som tok sitt eget liv i forbindelse med drapshandlingen eller i påvente av rettsbehandling.

Antall gjerningspersoner i perioden 2013–2022 (n=282) og i 2023 (n=44), med en alvorlig psykisk lidelse

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	Sum	2023*
Antall med en alvorlig psykisk lidelse	3	4	7	7	7	10	8	7	6	8	67	2

** Tallene kan endre seg noe da det per 11.01.24 ventes flere rettspsykiatriske erklæringer for 2022 og 2023.*

3.9. DOMMER OG AVGJØRELSER

Det foreligger ingen rettskraftige dommer for drap begått i 2023, men to saker er henlagt på grunn av mistenktes død.

Dommen føres for gjerningsåret, ikke året dommen ble rettskraftig.

[4] Schizofreni, schizotyp lidelse og paranoide lidelser (F20–F29), manisk eller bipolar lidelse (F30–F31), alvorlig depressiv lidelse (F32.2, F32.3, F33.2, F33.3), rusutløst psykose (F1[0-9].5), organisk hallusinose eller organisk paranoid lidelse (F06.0, F06.2). Koder i parentes viser til diagnosekode i den internasjonale statistiske klassifikasjonen av sykdommer og beslektede helseproblemer (ICD-10).

Antall avgjørelser i perioden 2013-2022 (n=282) og 2023 (n=44) fordelt etter straffebud per januar 2024 (n=326)

Avgjørelser	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Strl. § 233, første ledd	24	9	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Strl. § 233, andre ledd	9	16	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Strl. § 275*	-	-	2	19	16	15	15	15	8	5	-
Ikke tilregnelig, jf. strl. § 20**	4	3	7	6	7	5	8	6	4	5	-
Henlagt gjerningsperson død	4	1	2	-	1	1	1	3	4	1	2
Ikke avgjort	-	-	1	1	2	2	1	-	11	25	42

**§ 275 etter innføring av straffeloven 2005, som trådte i kraft 1.10.2015.*
***§ 20: «(…) dersom han på gjerningstidspunktet er under 15 år, psykisk utviklingshemmet i sterk grad, psykotisk eller har sterk bevissthetsforstyrrelse.»*

3.10. STRAFFEUTMÅLING

Tabellen under viser gjennomsnittlig straffeutmåling i antall år og måneder i drapssaker, som er rettskraftig avgjort.

Gjennomsnittlig lengde på straff, antall år/måneder, fordelt etter gjerningsår

Straffebud	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Strl. § 233, første ledd	12/2	12/0	12/8	-	-	-	-	-	-	-	-
Strl. § 233, andre ledd	17/6	17/1	16/3	-	-	-	-	-	-	-	-
Strl. § 275*	-	-	17/6	14/10	14/0	14/2	14/10	16/0	13/6	14/6	-

**§ 275 etter innføring av straffeloven 2005, som trådte i kraft 1.10.2015.*

4. OFRE

I perioden 2013–2022 ble det registrert 278 drapsofre. I 2023 ble 38 personer drept. Det ble registrert tre dobbeltdrap, i henholdsvis Agder, Oslo og Trøndelag politidistrikt.

4.1. KJØNN

Kjønnsfordelingen hos ofrene var jevnere enn for gjerningspersonene. I perioden 2013–2022 og i 2023 var 53 % av ofrene menn.

Ofre i perioden 2013–2022 (n=278) og i 2023 (n=38), fordelt etter kjønn

Kjønn	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Sum	2023
Menn	24	17	11	16	14	14	10	11	13	16	146	20
Kvinner	17	9	12	11	11	10	16	15	15	16	132	18

4.2. ALDER

I perioden 2013–2022 varierte ofrenes alder på gjerningstidspunktet fra spedbarnsalder til 90 år. 8 % av ofrene var under 18 år og 42 % av ofrene var 51 år eller eldre.

Ofre i Norge i perioden 2013–2022 (n=278) og i 2023 (n=38), fordelt etter alder

Alder	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Sum	2023
<10	1	2	-	-	-	-	2	2	-	1	8	2
10-17	1	1	2	2	1	4	2	-	2	-	15	-
18-20	1	1	1	-	2	2	-	1	1	1	10	1
21-30	7	2	6	2	3	7	1	3	5	7	43	11
31-40	10	6	5	7	6	2	4	6	4	6	56	4
41-50	7	5	4	8	2	2	4	3	4	5	44	4
51-60	10	4	2	3	6	3	4	6	6	4	48	5
>60	4	5	3	5	5	4	9	5	6	8	54	11

4.3. STATSBORGERSKAP

I perioden 2013–2022 hadde 77 % av ofrene norsk statsborgerskap, mens andelen i 2023 var 84 %.

Ofre i perioden 2013–2022 (n=278) og i 2023 (n=38), fordelt etter statsborgerskap

Statsborgerskap	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Sum	2023
Norsk	30	22	15	19	21	13	20	22	24	27	213	32
Utenlandsk	11	4	8	8	4	11	6	4	4	5	65	6*

**Statsborgerskap: Afghanistan, Eritrea, Kongo, Pakistan, Tyskland og Ukraina*

4.4. NORSKE STATSBORGERE MED ANNET FØDELAND

I perioden 2013–2022 hadde 18 % av de norske ofrene et annet fødeland enn Norge. I 2023 var andelen 6 %.

Dersom man legger sammen de som hadde et annet fødeland, og de utenlandske statsborgerne, utgjør det 37 % av alle ofrene i perioden 2013–2022. I 2023 var andelen 21 %.

Norske ofre i perioden 2013–2022 (n=213) og i 2023 (n=32) med annet fødeland

Annet fødeland	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Sum	2023
	7	5	5	2	2	1	4	2	4	6	38	2*

**Annet fødeland: Libanon og Thailand*

4.5. OFFERETS RELASJON TIL GJERNINGSPERSONEN

I 2023 ble 58 % av ofrene drept av noen i en nær relasjon. Med nær relasjon menes her partner/ekspartner, kjæreste/tidligere kjæreste, barn, forelder eller annen familierelasjon.

Kategorien partner/ekspartner inkluderer gifte, skilte, separerte, samboere og tidligere samboere. Kjærester og tidligere kjærester er skilt ut i en egen kategori.

I perioden 2013–2022 ble 71 ofre drept av en partner eller en ekspartner. Dersom man legger til saker fra kategorien kjæreste / tidligere kjæreste utgjør dette ytterligere 11 ofre. Det er ulike definisjoner og terskler for hvem som er kjærester. Det kan også forekomme tilfeller der gjerningsperson og offeret ville vurdert relasjonen ulikt. I disse tvilstilfellene koder vi relasjonen som kjæreste/tidligere kjæreste dersom gjerningspersonens atferd og/eller offentlige instansers intervensjoner hadde likhetstrekk med det man ofte ser i partnervoldssaker (eksempelvis vold, trusler, stalking, besøksforbud, krisesenteropphold). Dersom dette ikke er tilfelle, og ingen av partene eller kun gjerningspersonen oppfattet relasjonen som et kjærestelignende forhold, koder vi relasjonen som bekjente.

I 2023 ble 13 personer drept av en partner eller en ekspartner. I tillegg ble fire personer drept av en de hadde, eller hadde hatt, en kjæresterelasjon til. Legger man sammen saker med drap av nåværende eller tidligere partner/kjæreste, er antallet (17) høyere i 2023 enn snittet (8) de ti foregående årene. Andelen drepte i en slik relasjon til gjerningspersonen utgjør 45 %, og var den nest høyeste i siste tiårsperiode. To av gjerningspersonene drepte både sin partner og ytterligere ett familiemedlem, hvorav det ene var et mindreårig barn.

Syv av gjerningspersonene i disse sakene var eldre enn 60 år, og av disse tok tre sitt eget liv ved bruk av skytevåpen i forbindelse med drapshandlingen. Fem av gjerningspersonene som drepte ved bruk av skytevåpen i 2023 var eldre enn 70 år og drepte en nåværende eller tidligere partner.

Ofre i perioden 2013–2022 (n=278) og i 2023 (n=38), fordelt etter relasjon til gjerningspersonen

Relasjon	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Sum	2023
Bekjente	10	14	7	10	11	8	6	13	9	12	100	14
Partner/ ekspartner	14	6	11	7	7	5	3	4	4	10	71	13
Kjæreste/tidl. kjæreste	-	-	-	1	1	2	2	1	2	2	11	4
Barn	2	3	-	1	-	1	3	2	3	2	17	3
Forelder	2	2	1	4	2	2	5	5	2	4	29	-
Annen familierelasjon	4	-	2	2	-	-	4	-	1	-	13	2
Ingen kjent relasjon	9	1	1	1	2	5	2	1	7	2	31	2
Ukjent	-	-	1	1	2	1	1	-	-	-	6	-

4.6. RELASJON TIL GJERNINGSPERSONEN FORDELT ETTER KJØNN

En gjennomgang av ofrenes relasjon til gjerningspersonene viser at det er betydelige kjønnsforskjeller. Kvinner ble oftest drept av noen i en nær relasjon, mens menn oftest ble drept av en bekjent. I perioden 2013-2022 ble 60 kvinner drept av en partner eller ekspartner mens dette var tilfellet for kun 11 av mennene. 77 menn ble drept av en bekjent, mot 23 kvinner.

I perioden 2013–2022 ble 29 foreldre (18 mødre og 11 fedre) drept av en sønn eller datter. 28 av dem ble drept av sønner. I to saker ble både mor og far drept. I begge sakene var gjerningspersonen sønnen deres. I 2023 ble ingen foreldre drept av sin sønn eller datter.

Kvinnelige ofre i perioden 2013–2022 (n=132) og i 2023 (n=18) fordelt etter relasjon til gjerningspersonen

Relasjon	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Sum	2023
Bekjente	2	4	2	1	2	1	2	4	2	3	23	2
Partner/ ekspartner	11	3	9	6	6	5	3	4	4	9	60	11
Kjæreste/tidl. kjæreste	-	-	-	1	1	2	2	1	2	1	10	2
Barn	-	1	-	-	-	-	2	-	1	1	5	1
Forelder	1	1	-	2	1	1	4	5	1	2	18	-
Annen familierelasjon	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2
Ingen kjent relasjon	3	-	1	1	1	1	1	1	5	-	14	-
Ukjent	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-

Mannlige ofre i perioden 2013–2022 (n=146) og i 2023 (n=20), fordelt etter relasjon til gjerningspersonen

Relasjon	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Sum	2023
Bekjente	8	10	5	9	9	7	4	9	7	9	77	12
Partner/ ekspartner	3	3	2	1	1	-	-	-	-	1	11	2
Kjæreste/tidl. kjæreste	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2
Barn	-	2	-	1	-	1	1	2	2	1	10	2
Forelder	1	1	1	2	1	1	1	-	1	2	11	-
Annen familierelasjon	6	-	2	2	-	-	3	-	1	-	14	-
Ingen kjent relasjon	6	1	-	-	1	4	1	-	2	2	17	2
Ukjent	-	-	1	1	2	1	-	-	-	-	5	-

4.7. ARBEIDSSTATUS

I perioden 2013–2022 var 37 % av ofrene arbeidsledige eller trygdet. I 2023 var andelen 34 %.

Ofre i perioden 2013–2022 (n=278) og i 2023 (n=38), fordelt etter arbeidsstatus

Arbeidsstatus	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Sum	2023
I arbeid	18	11	10	9	4	8	7	4	13	7	91	10
Arbeidsledig	6	4	4	8	7	3	5	10	7	16	70	8
Skoleelev/ student	2	1	3	3	3	9	3	2	2	-	28	3
Trygdet	9	5	1	4	4	1	4	4	1	1	34	5
Pensjonist	1	2	2	3	5	3	5	4	5	5	35	8
Annet*	5	3	3	-	2	-	2	2	-	2	19	3
Ukjent	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1

**Annet er blant annet hjemmeværende, barn under skolealder og personer uten arbeidstillatelse*

4.8. RUSPÅVIRKNING

I perioden 2013–2022 var 40 % av ofrene påvirket av alkohol eller andre rusmidler på drapstidspunktet. I 2023 var 45 % ruspåvirket.

Kategorien *ikke ruspåvirket* inkluderer både saker der det ikke ble gjort funn ved toksikologisk analyse, og saker der foreskrevne medisiner tilsynelatende var brukt riktig, f.eks. bruk av angstdempende medikamenter. Det er vanskelig å vurdere graden av medikamentbruk og hva som må anses som legal bruk av foreskrevne medikamenter ut fra toksikologiske rapporter i sakens dokumenter. Kategorien *alkohol* inkluderer saker der offeret kun var påvirket av alkohol. Kategorien *annen ruspåvirkning* kan også inkludere tilfeller med bruk av alkohol, men da i kombinasjon med andre rusmidler.

Manglende informasjon om ruspåvirkning kan skyldes at offeret ble funnet lengre tid etter hendelsen, og at en toksikologisk analyse ikke ville angitt en eventuell ruspåvirkning på gjerningstidspunktet. Det kan også skyldes at offeret ikke har blitt funnet.

Ofre i perioden 2013–2022 (n=278) og i 2023 (n=38), fordelt etter ruspåvirkning

Påvirket av	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Sum	2023
Ikke ruspåvirket	21	13	18	17	16	17	15	14	19	15	165	18
Alkohol	13	2	2	4	2	5	4	5	4	8	49	7
Annen ruspåvirkning	7	10	3	6	7	2	6	7	5	9	62	10
Ukjent	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	2	3

4.9. MODUS OG VÅPEN

Tidligere lå denne tabellen under kapittel 2 Drapssaker. I saker med flere ofre *kan* det være benyttet ulike våpentyper eller modus. Denne tabellen er derfor flyttet hit til kapittelet om ofrene, og tallene tilbake i tid er oppdatert.

Drapsmodus er kjent for samtlige ofre fra 2023. I perioden 2013–2022 ble kniv og stikkvåpen benyttet i 53 % av drapene, og i 2023 var andelen 42 %.

Det ble brukt skytevåpen i ti drapssaker med elleve ofre i 2023. Dette er høyere enn snittet de siste ti årene (under 4). Andelen ofre drept med skytevåpen i 2023 utgjør 29 %, og var den nest høyeste i siste tiårsperiode.

Seks av de elleve ofrene drept med skytevåpen var gjerningspersonens nåværende eller tidligere partner eller kjæreste. Ytterligere to ofre for bruk av skytevåpen var i gjerningspersonens familie. Dermed ble åtte av de elleve som ble drept med skytevåpen i 2023, drept av noen i en nær relasjon.

Ofre i perioden 2013–2022 (n=278) og i 2023 (n=38), fordelt etter modus/våpen

Modus	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Sum	2023
Kniv/stikkvåpen	22	10	12	13	14	8	15	18	15	20	147	16
Stump vold	8	2	2	4	6	8	2	3	2	5	42	5
Kvelning	8	2	3	3	2	1	4	5	-	2	30	1
Skytevåpen	1	5	4	4	1	3	2	-	9	4	33	11
Annet*	2	7	2	3	2	2	3	-	2	1	24	3
Ukjent	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	2	2

* *Blant annet drukning, gift og medikamenter*

4.10. ÅSTED

Tidligere lå denne tabellen under kapittel 2 Drapssaker. I saker med flere ofre *kan* det være forskjellige drapssteder. Denne tabellen er derfor flyttet hit til kapittelet om ofrene, og tallene tilbake i tid er oppdatert.

De fleste drap i Norge skjer i private hjem. I perioden 2013–2022 ble 72 % av drapene begått i offerets hjem, gjerningspersonens hjem eller deres felles hjem. I 2023 var andelen 76 %.

Drapssaker i perioden 2013–2022 (n=278) og i 2023 (n=38), fordelt etter åsted

Åsted	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Sum	2023
Felles hjem	13	8	9	7	6	6	8	7	9	13	86	13
Offerets hjem	8	9	4	6	9	6	7	13	10	7	79	11
Gjernings-personens hjem	6	2	2	6	2	4	4	2	3	4	35	5
Offentlig sted	7	4	6	6	4	7	7	3	5	8	57	7
Annet sted*	7	3	2	2	4	-	-	1	1	-	20	1
Ukjent	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1

**Blant annet hytte, fengsel og institusjon*

5. UOPPKLARTE DRAP 1990–2023

40 drapssaker i perioden 1990–2023 har etter lengre tids etterforskning verken noen siktet, tiltalt eller domfelt og regnes derfor som uoppklarte. I noen få av de uoppklarte sakene har etterforskningen tidfestet hvem som var tilstede da drapet skjedde, uten at det har latt seg bevise hvem som gjennomførte eller medvirket til drapshandlingen. Disse drapssakene er henlagt på bevisets stilling, eller har endt med frifinnelse i domstolen, og regnes i denne oversikten som uoppklarte.

Saker under pågående etterforskning hvor minst en person er siktet, eller saker hvor siktede er etterlyst internasjonalt, regnes ikke som uoppklarte.

Dersom saken er henlagt eller har endt med frifinnelse med bakgrunn i tvil om handlingen ble utført i nødverge, eller ved tvil om hvorvidt handlingen var et drap, er saken ikke inkludert i Nasjonal drapsoversikt i det hele tatt, og dermed heller ikke på listen over uoppklarte drap.[5] Blant denne typen saker forekommer det tvilstilfeller, hvor Statsadvokatens eller Riksadvokatens henleggelsesbeslutning i saken legges til grunn. I disse sakene er vi ofte i dialog med politidistriktet om henleggelsen skyldes tvil om hvorvidt det har skjedd et drap, tvil om hvem som var gjerningspersonen, eller rimelig tvil om begge disse forholdene.

Uoppklarte drapssaker i perioden 1990–2023

Gjerningsdato	Politidistrikt	Offer (kjønn/alder)
06.07.2019	Sør-Øst	Kvinne 46 år
31.05.2018	Sør-Øst	Mann 58 år
30.09.2017	Sør-Øst	Mann 52 år
08.07.2017	Sør-Øst	Mann 36 år
05.03.2016	Oslo	Mann 51 år
11.04.2015	Oslo	Mann 40 år
04.06.2012	Sør-Øst	Kvinne 56 år
24.04.2012	Oslo	Mann 31 år
30.11.2011	Troms	Mann 50 år
13.03.2011	Nordland	Mann 70 år
27.01.2010	Oslo	Mann 27 år
19.12.2009	Sør-Øst	Mann 44 år

[5] For eksempel tvil om hvorvidt dødsfallet skyldtes et selvdrap, ulykke eller naturlig død.

18.12.2008	Oslo	Mann 43 år
21.08.2008	Sør-Vest	Mann 27 år
10.12.2007	Sør-Øst	Mann 41 år
14.07.2007	Vest	Kvinne 22 år
05.02.2007	Sør-Øst	Kvinne 29 år
14.05.2006	Øst	Mann 38 år
07.04.2006	Oslo	Kvinne 75 år
06.05.2004	Vest	Kvinne 31 år
03.02.2004	Oslo	Mann 23 år
20.12.2003	Sør-Øst	Mann 27 år
31.03.2003	Oslo	Mann 27 år
15.11.2002	Troms	Mann 85 år
19.07.2002	Oslo	Mann 40 år
15.04.2002	Oslo	Mann 40 år
22.10.2000	Øst	Kvinne 76 år
24.09.2000	Sør-Vest	Kvinne 20 år
25.01.2000	Agder	Mann 69 år
01.12.1999	Oslo	Kvinne 46 år
25.04.1999	Oslo	Mann 37 år
09.01.1999	Innlandet	Mann 34 år
08.08.1996	Møre og Romsdal	Kvinne 20 år
15.07.1996	Sør-Øst	Mann 37 år
30.11.1995	Sør-Øst	Mann 71 år
06.05.1995	Sør-Vest	Kvinne 17 år
30.12.1994	Oslo	Kvinne 39 år
27.08.1994	Finnmark	Mann 24 år
26.04.1994	Vest	Kvinne 37 år
27.12.1991	Møre og Romsdal	Kvinne 94 år

Nasjonal drapsoversikt – Drap i Norge 2013-2023
Utgitt: 22.01.2024
Utgiver: Voldsseksjonen, Kripos